

Vass Ágnes

Szlovák–magyar kettős állampolgárok szlovák állampolgárság nélkül

A magyar állampolgársági törvény módosítása után Szlovákia volt az egyedüli ország, mely jogi ellenlépéssel reagált. Az egyszerűsített honosítás elfogadásával egy napon a szlovák kormány úgy módosította saját állampolgársági törvényét, hogy az a korábbi gyakorlattal ellentétben nem teszi lehetővé a kettős állampolgárságot. A törvény értelmében az a szlovák állampolgár, aki felveszi egy másik állam állampolgárságát, elveszti a szlovákot. Ez alól kivételt csak két eset jelent: a születéssel és a házassággal szerzett állampolgársági kötelék. A törvény módosítása a szlovák parlamenti választási kampány finisében történt. A magyar országgyűlés döntését, mely szerint a határon túli magyarok egyszerűsített eljárással vehetik fel a magyar állampolgárságot, szinte valamennyi szlovák politikai párt megpróbálta szavazatszerzésre felhasználni: a 2010-es választások előtti kampány utolsó napjai szinte csak a magyar döntésről szóltak, ellenséges, nacionalista hangulatot keltve. A rekordgyorsasággal elfogadott szlovák törvény a mai napig érezteti hatását, az azóta eltelt három évben a szlovákiai politika szereplőinek nem sikerült megállapodniuk az állampolgársági törvény módosításáról. A 2010-es szlovákiai félelmek, amelyek szerint a Szlovákiában élő magyarok tömegesen veszik majd fel a magyar állampolgárságot, veszélyeztetve ezzel az ország egységét, ez idáig nem igazolódtak be. A jelenlegi információk szerint ugyanis a legtöbben nem a szlovákiai magyarok közül vesztek el szlovák állampolgárságukat, hanem a többségi társadalom tagjai közül, akik a Fico-féle törvény értelmében külföldi munkájuk, tanulmányaik vagy üzleti tevékenységük miatt kénytelenek megválni hazájuk állampolgárságától, amennyiben nem szeretnék büntetést fizetni. A szlovák állampolgárságukat elvesztő szlovákiai magyarok azonban nyíltan ellenszegülnek a politikai akaratnak, és annak ellenére nem mondanak le szlovák állampolgárságukról, hogy a hatóságok – a törvény értelmében – különféle eszközökkel erre

próbálják kényszeríteni őket. A jelenlegi szlovák szabályozás több szempontból is aggályos, ám az eddigiek szerint nem megy szembe semmilyen nemzetközi normával. A szlovák alkotmánybíróság 2011 szeptemberétől vizsgálja, hogy a törvény mennyire felel meg az alkotmányban lefektetett elveknek, ám a végleges döntésre valószínűleg még a politikai széljárástól függően várni kell. A tanulmány az állampolgárságukat veszített szlovákiai magyarok történetén keresztül mutatja be a szlovák állampolgársági törvény módosítását és annak hatásait.

A szlovák állampolgársági törvény jellemzői

A 2010-ben módosított szlovák állampolgársági törvényt 1993-ban, Csehszlovákia szétválását követően fogadták el.¹ Az állampolgársági törvény liberális szellemiségű volt, melynek módosításaira, illetve a hozzá kapcsolódó törvények (lásd például a külföldi szlovákokról szóló törvény)² megfogalmazására hatással voltak a Csehországban és Magyarországon zajló társadalmi-politikai folyamatok is.

Mint minden államutódlás esetén, az állampolgárság a cseh–szlovák szétváláskor is központi kérdéssé vált, a két önálló ország azonban nem rendezte a kérdést nemzetközi megállapodás útján, hanem a saját belső szabályozásukra bízták. Szlovákia liberálisabb állampolgársági rendszert hozott létre, és Csehországgal ellentétben a kettős állampolgársággal kapcsolatban is megengedőbbnek bizonyult. A szétválás előtt három törvény is szabályozta az állampolgárság megszerzését és elvesztését – a szövetségi, a cseh és a szlovák állampolgárságra is külön törvény vonatkozott.³ A szétvá-

1 Predpis č. 40/1993 Z. z. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky o štátnom občianstve Slovenskej republiky (40/1993 – A Szlovák Nemzeti Tanács törvénye a Szlovák Köztársaság állampolgárságáról).

2 Predpis č. 70/1997 Z. z. Zákon o zahraničných Slovákoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (70/1997 – A külföldi szlovákokról szóló törvény, valamint további törvények módosítása és kiegészítése); Predpis č. 474/2005 Z. z. Zákon o Slovákoch žijúcich v zahraničí a o zmene a doplnení niektorých zákonov (474/2005 – A külföldön élő szlovákokról szóló törvény, valamint további törvények módosítása és kiegészítése).

3 Predpis č. 165/1968 Zb. Zákon o zásadách nadobúdania a straty štátneho občianstva (165/1968 – Törvény az állampolgárság megszerzésének és elvesztésének elveiről); Predpis č. 206/1968 Zb. Zákon Slovenskej národnej rady o nadobúdaní a strate štátneho občianstva Slovenskej socialistickej republiky (206/1968 – A Szlovák Nemzeti Tanács törvénye a Szlovák Szocialista Köztársaság állampolgárságának megszerzéséről és elvesztéséről); Predpis č. 39/1969 Zb. Zákon Českej národnej rady o na-

lást megelőzően felmerült a konföderatív unió létrehozásának lehetősége is, a szlovák fél azonban meg akarta tartani az egységes állampolgárságot, amit a cseh fél különböző okok miatt nem fogadott el.⁴

Azt, hogy ki vált és válhatott a Szlovák Köztársaság állampolgárává tehát, az 1993. január 19-én elfogadott állampolgársági törvény határozta meg.⁵ E törvény egyik jellegzetessége, hogy csak 1993. február 15-én lépett hatályba, így a szlovákiai lakosság jelentős része a szétválást követően másfél hónapig hontalannak számított. Mivel valószínűsíthetően Prága el akarta kerülni a cseh–szlovák kettős állampolgárságot – tartva attól, hogy a függetlenséget frissen elnyerő, ám politikai és gazdasági rendszerét tekintve instabil Szlovákiából sokan inkább a cseh állampolgárságot választják – minimalizálta ennek lehetőségét. A szlovák állampolgársági rendszer ennél jóval megengedőbb volt. 1993. január elsejével az a személy válhatott ipso jure automatikusan szlovák állampolgárrá, aki 1992. december 31-én is szlovák állampolgársággal rendelkezett.⁶ Aki szövetségi állampolgársággal rendelkezett, egy éven keresztül élhetett az optálás jogával. A szlovák állampolgársági törvény lehetővé tette a kettős állampolgárság intézményét, a hontalanság elkerülésére törekedett, és kimondta, hogy az állampolgárságtól senki nem fosztható meg akarata ellenére, és csak akkor mondhat le arról, ha rendelkezik másik állampolgársággal. Kedvezményesen az válhat szlovák állampolgárrá, aki más ország állampolgárságával nem rendelkezik, ha szlovák állampolgárral kötött házasságot, ha jogi lépéseket tett a másik állampolgárságának „ elvesztése ” érdekében, vagy „ figyelemre méltó körü-

dobúdani a strate štátneho občianstva Českej socialistickej republiky (39/1969 – A Cseh Nemzeti Tanács törvénye a Cseh Szocialista Köztársaság állampolgárságának megszerzéséről és elvesztéséről).

4 Kusá, Dagmar: The Slovak Question and the Slovak Answer: Citizenship during the Quest for National Self-determination and after. In Bauböck, Rainer – Rechinig, Bernhard – Sievers, Wiebke (Eds): *Citizenship Policies in New Europe*. Amsterdam University Press, Amsterdam, 275–305. Lásd a 279–284. oldalakat.

5 40/1993 törvény a Szlovák Köztársaság állampolgárságáról.

6 A 40/1993-as, a Szlovák Köztársaság állampolgárságáról szóló törvény 2. §-a szerint: „Osoba, ktorá bola k 31. decembru 1992 štátnym občanom Slovenskej republiky podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 206/1968 Zb. o nadobúdaní a strate štátneho občianstva Slovenskej socialistickej republiky v znení zákona č. 88/1990 Zb., je štátnym občanom Slovenskej republiky podľa tohto zákona.” („Az a személy, aki a Szlovák Nemzeti Tanács által elfogadott 206/1968-as számú, a Szlovák Szocialista Köztársaság állampolgárságának megszerzéséről és elvesztéséről szóló törvény és az azt módosító 88/1990-es törvény szerint 1992. december 31-én a Szlovák Köztársaság állampolgára volt, e törvény értelmében a Szlovák Köztársaság állampolgára.”)

mények” indokolják a személy szlovák állampolgársághoz való jogosultságát.⁷

A külföldön élő, szlovák állampolgársággal nem rendelkező, de szlovák származású vagy szlovák kötődésű személyeknek közvetlenül az állampolgársági törvény nem garantál egyszerűsített eljárást, annak ellenére sem, hogy a kilencvenes években a szlovák politikai elit aktívan érdeklődött a főleg Kanadában és az Amerikai Egyesült Államokban élő szlovákság iránt. A rájuk vonatkozó, négy évvel később elfogadott, külföldi szlovákokról szóló törvény úttörő jellegű volt a térségben, hiszen Szlovénia után Szlovákia volt az az állam, mely rendelkezett a határain túl élő nemzettársakról. Az 1997-es törvény lehetővé tette a külföldön élő szlovákoknak a szlovák állampolgárság kedvezményes megszerzését is abban az esetben, ha az illető megkapta a külföldi szlovák státusát.⁸

A külföldi szlovák státusát az a személy kaphatja meg, aki nem rendelkezik szlovák állampolgársággal, de szlovák nemzetiségű vagy származású, legalább passzívan bírja a szlovák nyelvet, szlovák identitással rendelkezik, bekapcsolódik a lakhely szerinti országban tevékenykedő szlovák kulturális szervezet munkájába. Szlovák származás azt jelenti a törvény értelmében, hogy az adott személynek valamilyen egyenes ági felmenője szlovák nemzetiségű volt, és ezt hivatalos okirattal tudja igazolni.⁹ Amennyiben nem tud

7 Kusá: i. m. 284–289.

8 A 70/1997-es törvény a 40/1993-as állampolgársági törvény 7. § 3. bekezdését módosítja, melynek értelmében az a személy is kedvezményesen igényelheti a szlovák állampolgárságot, aki külföldi szlovák státusával rendelkezik. 70/1997 sz. törvény 2. cikkely: „... alebo o osobu, ktorej bolo priznané postavenie zahraničného Slováka” („... vagy olyan személy, aki megkapta a külföldi szlovák státusát”).

9 A 70/1997-es törvény 2. §-a kimondja: „(2) Postavenie zahraničného Slováka možno priznať za podmienok ustanovených v tomto zákone osobe, ktorá nie je štátnym občanom Slovenskej republiky, ak má slovenskú národnosť alebo slovenský etnický pôvod a slovenské kultúrno-jazykové povedomie. (3) Slovenským etnickým pôvodom sa na účely tohto zákona rozumie, ak osoba, ktorá žiada o priznanie postavenia zahraničného Slováka (ďalej len »žiadateľ«), alebo niekto z jej predkov v priamom rade do tretieho pokolenia bol slovenskej národnosti. (4) Žiadateľ svoju slovenskú národnosť alebo slovenský etnický pôvod preukazuje dokladom potvrdzujúcim túto skutočnosť. Dokladmi potvrdzujúcimi tieto skutočnosti sú najmä rodný list alebo krstný list, výpis z matriky, osvedčenie o štátnom občianstve alebo osvedčenie o trvalom pobyte žiadateľa. („(2) A külföldi szlovák státusát az a személy kaphatja meg e törvény értelmében, aki nem a Szlovák Köztársaság állampolgára, szlovák nemzetiségű vagy szlovák származású, vagy szlovák kulturális-nyelvi öntudattal rendelkezik. (3) A szlovák származás e törvény értelmében azt jelenti, hogy a személy, aki a külföldi szlovák státusát fel kívánja venni (továbbiakban »kérelmező«), vagy e személy

ilyen dokumentumot felmutatni, a törvény lehetőséget biztosít arra, hogy a lakhelye szerinti szlovák szervezet, vagy ha nincs ilyen, a vele egy államban élő két másik külföldi szlovák személy igazolja a kérvényező kulturális-nyelvi kötődését.¹⁰ Azok a nem Szlovákia területén élő szlovákok, akik megfelelnek a törvényben meghatározott feltételeknek, szlovák igazolvány birtokosai lehetnek, mely különféle kedvezményeket biztosít számukra, mint például tartózkodási engedély nélküli munkavállalás Szlovákia területén, kedvezményes elbánás az állampolgársági kérelmek esetén, vagy ha erről nem rendelkezik valamilyen nemzetközi megállapodás másként, vízum nélkül léphet be az országba az, aki ilyen kártyával rendelkezik. A törvény adta lehetőségekkel azonban a kb. 2,5 milliós nagyságú külhoni szlovákok közül nagyon kevesen éltek.¹¹ A külföldön tevékenykedő szlovák egyesületek vezetői azonban vitatják ezen támogatások felhasználását, az általuk megfogalmazott kritikák szerint ugyanis ezek a juttatások nem annyira a külhoni szlovák kultúra támogatását biztosítják, a szlovák törvénynek szerintük közvetetten a Szlovákiát tanulás és munkavállalás miatt elhagyó fiatalok visszacsábítása a célja.¹²

egyenes ági felmenője legalább három generációra visszamenőleg szlovák nemzeti-ségű volt. (4) A kérelmező e tényt az erre vonatkozó dokumentumokkal igazolja. Ilyen jellegű dokumentumok a születési bizonyítványok, keresztlevelek, anyakönyvi kivonatok, állampolgársági igazolások vagy állandó lakhelyről szóló igazolás.”)

- 10 A 70/1997-es törvény 2. §-ának 7. bekezdése kimondja: „Žiadateľ svoje slovenské kultúrno-jazykové povedomie preukazuje výsledkami svojej doterajšej činnosti, svedectvom krajanskej organizácie pôsojacej v mieste jeho pobytu, alebo ak taká nie je, svedectvom aspoň dvoch zahraničných Slovákov, ktorí s ním žijú v štáte pobytu.” („Az igénylő szlovák kulturális-nyelvi öntudatát eddigi tevékenységének eredményével igazolja, melyet a tartózkodási helye szerinti honfitársi szervezet hitelesít, amennyiben ilyen nem létezik, akkor az igénylővel egy államban élő két másik külföldi szlovák hitelesíti.”)
- 11 Mivel pontos statisztikák erre vonatkozóan nem elérhetőek, a legutolsó, 2011-es becslések szerint ez a szám körülbelül 20 ezerre tehető. A legtöbb igénylés Ukrajnából és Szerbiából érkezett, tehát nem az Amerikai Egyesült Államokban vagy Kanadában élő szlovákok részéről. Lásd ehhez Kusá: i. m. 293–296.
- 12 Vö. Stefanko, Ondrej: Slovenská Republika a zahranični (dolnozemski) Slováci. 2006. <http://www.svet.czsk.net/clanky/publicistika/dolnozemskislovaci.html> [letöltve 2014. február 9-én]; Sedivý, Miroslav: Zanedbáva SR zahraničných Slovákov? Slováci vo svete. 2006. <http://www.svet.czsk.net/publicistika.html> [letöltve 2014. február 9-én]; Skalsky, Vladimír: Slováci v zahraničí a slová, slová, slová... Slováci vo svete. 2003. <http://www.svet.czsk.net/clanky/publicistika/slova.html> [letöltve 2014. február 9-én].

Ez a kérdés azért fontos, mert a szlovák fél annak ellenére bírálta a magyar státustörvényt, hogy Szlovákia már korábban elfogadott egy hasonló szellemiségű törvényt. Azt azonban ebben az esetben hozzá kell tenni, hogy a külhoni szlovákokról szóló törvényben nem volt olyan rendelkezés, mely az ország határán kívül élő szlovákokat a Szlovák Köztársaság területén kívül is támogatná. Ekkor Szlovákia a bírálaton túl más jogi lépést nem hozott, a magyar állampolgárság magyarországi állandó lakhely nélküli odaítélésére azonban már sokkal erélyesebben reagált.¹³

A szlovák állampolgársági törvény elméleti és jogi megalkotásában tehát nemcsak a történelmi előzmények, a szlovákiai társadalom fejlődése, a jogállamiság és a demokratikus fejlődés mértéke, a nemzeti önmeghatározás huszadik századi kihívásai, hanem a magyarországi és csehországi állampolgársági szabályozás is nagy hatással volt és van a mai napig. Ezt bizonyítja többek között, hogy a 2010-es módosítás indoklásában Csehországot hozzák fel példaként, amikor a kettős állampolgárság tiltásának európai gyakorlatára hivatkoznak.¹⁴

A szlovák állampolgársági szabályozás a hontalanság, a migráció és a külföldiek számára biztosított állampolgárság kérdésében mindig is inkább progresszívnek és előre tekintőnek hatott, legalábbis papíron. A 2007-es változtatások után a szlovák állampolgársági törvény az egyik legkorszerűbb és legkonzervatívabb szabályozássá vált Európában, főleg ami a szlovák állampolgárság más állampolgárok általi felvételének szabályozását illeti.¹⁵ A 2010-es változtatás, melynek értelmében az a szlovák állampolgár, aki felveszi más állam állampolgárságát, elveszíti a szlovákot, nemcsak jogi szempontból vet fel kérdéseket, hanem a döntés politikai előkészítése és az azt követő politikai egyeztetések zátonyra futása is jelzi az állampolgárság szlovákiai értelmezésének megváltozását.

A törvénymódosítás és hatásai

Mindezek ellenére maga az állampolgárság kérdése, hogy pontosan kik is Szlovákia állampolgárai, és mit jelent ez, a közéletben és a politikai diskurzusokban nem került megvitatásra. Annak ellenére, hogy a 2007-es tör-

13 Kusá: i. m. 293–294.

14 Kusá, Dagmar: Country report: Slovakia. *EUDO Citizenship Observatory*, European University Institute – Robert Schuman Centre for Advanced Studies, Badia Fiesolana, 2013, 20–22. <http://eudo-citizenship.eu/docs/CountryReports/Slovakia.pdf> [letöltve 2014. február 9-én].

15 Uo. 9–13.

vénymódosítás fontos változtatást jelentett Szlovákia állampolgársági politikájában, a szlovák média egy-két cikktől eltekintve nem foglalkozott a kérdéssel.¹⁶ A 2010-es választások előtt azonban a magyar állampolgársági törvény változása miatt az állampolgárság kérdése az egyik legtöbbet citált témává vált a választási kampány során és az azt követő időszakban is.

Az állampolgársági törvény 2010-es módosításáról kiadott határozatban a szlovák kormány azzal indokolta a módosítást, hogy a magyar országgyűlés az egyszerű honosítás elfogadásával intézményesíteni kívánja a Magyarország és Szlovákia területén élő magyar kisebbség tagjai közötti kapcsolatot az állampolgárság megadásával, mely azonban Szlovákia számára elfogadhatatlan. A szlovák kormány szerint ez a lépés nem egyeztethető össze az 1995-ben Magyarország és Szlovákia közötti alapszerződésben lefektetett elvekkel, az 1961-ben a Csehszlovák Szocialista Köztársaság és a Magyar Népköztársaság között, az állampolgárságról szóló szerződésben megfogalmazottakkal, az 1997-es állampolgárságról szóló európai megállapodással, az EBESZ kisebbségügyi főbiztosának bolzanói ajánlásaival, a 2001-ben a Velencei Bizottságnak a nemzeti kisebbségek számára az anyaállamok által biztosított kedvezményes bánásmódról szóló jelentésben megfogalmazottakkal és a trianoni szerződéssel sem.¹⁷ Ebből kifolyólag a szlovák kormány nem fogadta el, hogy a magyar országgyűlés olyan, területén kívül alkalmazott törvényt fogadjon el, mely szlovák állampolgárokra is vonatkozhat úgy, hogy erről előzőleg a magyar országgyűlés nem egyeztetett a szlovák kormánnyal. Ezzel Szlovákia radikálisan változtatott előző gyakorlatán, mely szerint a szlovák állampolgárság elvesztéséhez bizonyos feltételeknek is teljesülniük kellett, azt semmilyen személy nem veszíthette el automatikusan.¹⁸ A 2010-es választásokon hatalomra kerülő jobboldali koalí-

16 A 344/2007-es számú törvény 1. §-ának 3. bekezdése értelmében a szlovák állampolgársággal nem rendelkező személyeknek öt év helyett nyolc évet kell Szlovákiában tartózkodniuk ahhoz, hogy az állampolgársági igénylést benyújthassák. 344/2007 Z. z. Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. (344/2007 sz. törvény, mellyel módosul és kiegészül a Szlovák Nemzeti Tanács 40/1993-as számú, a Szlovák Köztársaság állampolgárságáról szóló törvénye.)

17 A Szlovák Nemzeti Tanács 2010. május 25-i határozata a Magyar Országgyűlés által tárgyalt állampolgársági törvény módosításáról.

18 A 40/1993-as, a Szlovák Köztársaság állampolgárságáról szóló törvény 9. §-ának 2. bekezdése szerint: „Zo štátneho zväzku možno prepustiť osobu, ktorá preukáže, že má štátne občianstvo iného štátu, alebo prisľub jeho udelenia v prípade prepustenia zo štátneho zväzku, alebo ak možno dôvodne predpokladať jeho nadobudnutie v

ció nem volt képes módosítani a törvényen, majd a kérdésben kialakult patthelyzet is hozzájárult ahhoz, hogy a szavazók az előrehozott választásokon ismét Ficót és pártját támogatták 2012-ben. Az állampolgársági törvény módosítására azóta sem került sor, annak ellenére, hogy a kérdés továbbra sem került le a napirendről, és több módosítási javaslat is napvilágot látott, kevés sikerrel.

Az állampolgársági törvény megváltoztatása komoly társadalmi, politikai és jogi vitákat indított meg nemcsak Szlovákiában, hanem nemzetközi szinten is. Bár Moldova 1995-ben hozott a szlovákhhoz hasonló rendelkezést, de azt 2003-ban visszavonta, így tágabb értelemben Montenegróval együtt Szlovákia a másik (EU-s viszonylatban pedig az egyetlen), amely ilyen rendelkezést vezetett be 1995 óta.¹⁹ A szakirodalomban nem alakult ki egységes vélemény arról, hogy egy másik állam állampolgárságának felvétele gyengíti-e annyira a származási országgal való kapcsolatot, hogy az állampolgárság megvonása legitimmé válhat. Az államok rendszerint tesznek bizonyos kitételeket, bár Norvégia és Dánia ebből a szempontból a legszigorúbb szabályozással rendelkezik.²⁰ A kettős állampolgárságot kevésbé toleráló országok esetében láthatunk olyan gyakorlatot is, ahol az a személy, aki honosítással szerzi meg egy másik állam állampolgárságát, megtarthatja „eredeti” állampolgárságát is. Ez a gyakorlat Hollandia vagy Spanyolország példája, amely talán Szlovákia számára is követendő modell lehet majd a jövőben. Néhány országban akkor, ha a személy önkéntesen veszi fel a má-

případe jej prepustenia zo štátneho zväzku.” („Az állampolgársági kötelekből az a személy bocsátható el, aki igazolni tudja, hogy egy másik állam állampolgárságával rendelkezik, vagy igazolni tudja, hogy szlovák állampolgársága megszűnésével megkapja a másik állam állampolgárságát, vagy amennyiben megalapozottan feltételezhető a másik állampolgárság megszerzése abban az esetben, ha a szlovák megszűnik.”)

19 De Groot, Gerard-René - Vink, Martin P.: Loss of Citizenship. Trends and Regulations in Europe. *EUDO Citizenship Observatory*, European University Institute - Robert Schuman Centre for Advanced Studies, Badia Fiesolana, 2010, 6-13. http://eudo-citizenship.eu/docs/loss_paper_updated_14102010.pdf [letöltve 2014. február 9-én].

20 Mindkét ország az egy állampolgárság elvére építi állampolgársági politikáját. A dán törvény értelmében, az a személy, aki megszerezte egy másik állam állampolgárságát, automatikusan elveszíti a dánit. (Consolidated Act on Danish Nationality - 9. rész.) A norvég állampolgársági törvény értelmében, ha az egyén a norvég állampolgárság megszerzésével nem veszíti el másik állampolgárságát, le kell mondania róla, és ezt igazolnia kell. A 2005-ös módosítás szerint, amennyiben ez nem történt meg, a norvég állampolgárság visszavonható. (The Act on Norwegian nationality - 5. fejezet, 26. rész.)

sik állam állampolgárságát, de rendelkezik állandó jellegű lakhellyel az „eredeti” állampolgársága szerinti országban, szintén megtarthatja állampolgárságát. Ilyen gyakorlatot folytat például Olaszország.²¹

A szlovák törvénymódosítással kapcsolatban említett jogi aggályok közül annak hazai jogi szabályozással kapcsolatos összeegyeztethetlenségét kell kiemelni. A szlovák alkotmány kimondja, hogy akarata ellenére senki nem fosztható meg állampolgárságától (5. cikk). Mivel egy másik állam állampolgárságának felvétele nem jelenti azt, hogy a szlovák állampolgár azal egy időben le is mond a szlovák állampolgárságáról, így a szlovák állampolgárságukat emiatt elvesztő személyek akarata ellenére veszítik el azt, ami szembe megy az alkotmány erre vonatkozó rendelkezésével.

A másik jogi aggály, mely e kérdésben felmerül, a hontalanság problematikája. A magyar állampolgárságot felvevő szlovák állampolgár anélkül kaphatja meg a magyar állampolgárságot, hogy rendelkezne lakhellyel Magyarországon területén. Ha az egyszerű honosítás által megkapott magyar állampolgárság miatt a személy elveszíti a szlovák állampolgárságát, de facto hontalanná válik Szlovákia területén, amennyiben nem rendelkezik magyarországi lakhellyel. A lakhellyel való rendelkezés egy nagyon fontos attribútum az állampolgársági szabályozásokon belül, az állampolgársági jogok jelentős része lakhelyhez kötött, valamint egy nagyon fontos feltétele annak is, hogy az állampolgár aktívan részt tudjon venni a közösség életében. Nem elfogadható tehát, hogy az egyén megfosztható annak az államnak az állampolgárságától, amelyben él, és amelyben megteremtette az egzisztenciáját.²² Ha az állam a polgárai exodusától tart, az állampolgárságuk megvonása nem oldja meg a problémát – épp ellenkezőleg. Az ország szempontjából nézve az, hogy egy másik állam állampolgárságát felveszi valaki, nem veszélyezteti a lakhelye szerinti államot.

A jogi aggályokon kívül a kettős állampolgárság kérdése és a szlovák állampolgársági törvény módosítása a politikai életben is nagy port kavart. A szlovák állampolgárság kérdése a 2010-ben megalakuló kormány programjába is belekerült. Az állampolgárság kapcsán kialakult viták és megfogalmazott módosítási javaslatok is mutatják az állampolgárságról való gondol-

21 Waldrauch, Harald: Loss of Nationality. In Bauböck, Rainer – Ersbüll, Eva – Groenendijk, Kees – Waldrauch, Harald (Eds): *Acquisition and loss of nationality*. Amsterdam University Press, Amsterdam, 2006, 2–33. Különösen a 2–30. oldalak.

22 Ganczer Mónika: A határon túli magyarok kettős állampolgárságának nemzetközi jogi és belső jogi aspektusai: a kollektív elvesztéstől a kollektív megszerzésig. *Kül-Világ*, 8. évfolyam, 2011. 1–2. sz., 74–79. Lásd különösen a 76–79. oldalakat.

codás változását.²³ A mostani vita során azonban már olyan elemek jelennek meg az állampolgársággal kapcsolatban, melyek korábban nem kerültek előtérbe a kérdéstről kialakult szlovák politikai közbeszédben. Az állampolgársági törvény módosításának parlamenti vitájában előkerült az állam és az egyén közötti viszony valóságos volta, a területi integritás és az egyén jogainak kérdése is. Olyan módosítási javaslat azonban, mely a 2010 előtti viszonyok visszaállítását javasolná, egyik fél részéről sem került kidolgozásra. Ennek lehetőségét valamennyi parlamentben szereplő politikai párt elvetette. A pártok azonban még így is képtelenek voltak a megegyezésre, így az állampolgársági törvény módosítása továbbra is várat magára.

Az állampolgárságukat vesztett személyek ügye és a szlovák hivatalos szervek álláspontja

A jelenlegi helyzetben azok a szlovák állampolgárok, akik elveszik más állam állampolgárságát, elveszítik a szlovákot. A törvény elfogadása óta több százan jártak így, de mint már korábban említettem, korántsem a magyar állampolgárságot felvevő személyek vannak többségben. A jelenlegi adatok szerint ugyanis a cseh, német és osztrák állampolgárságot felvevők száma jóval nagyobb, mint a magyar útlevéllel rendelkezők száma²⁴ – legalábbis, akikről a hatóságoknak tudomásuk van. A szlovák hivatalok ugyanis csak akkor tudnak a törvény értelmében eljárni, ha az illető bejelentette

23 A 2010-ben elfogadott törvény módosítási javaslata szerint azok a szlovák állampolgárok, akik ténylegesen külföldön tartózkodnak (tehát Szlovákiában nem rendelkeznek állandó lakhellyel), és megszerezték egy másik állam állampolgárságát, visszakaphatják volna a szlovákot. Egy másik, ellenzéki politikusok által beterjesztett képviselői javaslat szerint a szlovák állampolgárság csak akkor kerülne elvesztésre, ha arról az állampolgár önkéntesen lemond. További javaslat szerint csak akkor lenne megengedett a többes állampolgárság, ha az egyén hosszú ideje az adott államban dolgozik, tanul, vállalkozik, vagy családi kötelei ahhoz az államhoz kötik, melynek állampolgárságát fel kívánja venni. 2013 őszén a szlovák belügyminisztérium közölte, hogy az állampolgársági törvény módosítása elkészült, annak részleteit azonban addig nem tárják a nyilvánosság elé, míg a nemzetközi intézményekkel történő egyeztetés le nem zárult. Így az sem derült ki, hogy pontosan hogyan módosítanák a 2010-es törvényt.

24 2013. júliusi adatok szerint összesen 575 szlovák állampolgár veszítette el állampolgárságát. Ezek közül 258 személy a cseh, 105 személy a német, 68 személy az osztrák, 49 személy a brit és 35 személy a magyar állampolgárság felvétele miatt. *Za tri roky prislo o slovenské občianstvo 575 ľudí. (Három év alatt 575 személy veszítette le a szlovák állampolgárságát.)* 2013. 07. 21. Forrás: <http://www.sme.sk/c/6875678/za-tri-roky-prislo-o-slovenske-obcianstvo-575-ludi.html> [letöltve 2014. február 9-én].

új állampolgárságának felvételét, ezt pedig nem minden, másik állampolgársággal is rendelkező személy teszi meg.

A szlovák állampolgársági törvényt a szlovák közvélemény is élesen bírálta, ennek ellenére egy másik állampolgárságot megszerző szlovák állampolgárok közül a magyar állampolgárságot felvevő szlovákiai magyarok azok, akik nyíltan vállalják a törvénnyel való egyet nem értésüket. Többen közülük ugyanis nem hajlandók lemondani szlovák állampolgárságukról, annak ellenére sem, hogy a törvény maga fosztja meg őket ettől. Az ügyet nyíltan felvállaló személyek közül valamennyien ismert közéleti személyek, akik között találunk fiatal politikust, színészt, vállalkozót, tanárt, református lelkészt és volt parlamenti képviselőt is. Az ügyüket nyíltan vállaló személyek meggyőződése, hogy a szlovák törvény sérti magát az alkotmányt és az egyéni jogait is, így többek között ezekre hivatkozva nem mondanak le szlovák állampolgárságukról.²⁵ Történetük azonban több lényeges kérdést is felvet.

Az egyik a szlovák hatóságok következetlensége és annak a feltételezésnek a megerősödése, hogy a kapkodva elfogadott törvényt a valós életben nem, vagy alig lehet érvényesíteni. A magyar állampolgárságuk felvételét nyíltan vállalók mindegyike az új állampolgársági törvény értelmében értesítette a lakhelyük szerinti illetékes hatóságot az új állampolgárság megszerzésének tényéről. Az illetékes hivatalok ezzel az információval csak hónapokkal később tudtak mit kezdeni, ami jelzi, hogy a törvény gyakorlati megvalósításával komoly gondok adódnak. Ezt követően azonban felgyorsultak az események, mivel az érintettek többször kaptak értesítést arról, hogy amennyiben nem adják le személyi igazolványaikat, pénzbüntetést kell fizetniük, melynek összege 33 euró – a befizetési határidőt azonban egyik esetben sem tüntették fel. Ezt követően további felszólításokat kaptak többek között az egészségügyi biztosítótól is, melyben a biztosító figyelmeztette az érintetteket biztosításuk megszűnéséről, amennyiben valóban nem tudják igazolni, hogy továbbra is állandó lakhellyel rendelkeznek Szlovákia területén. A hivatalok néhány esetben azzal próbálták megkönnyíteni a sa-

25 Érveik között szerepel, hogy a szlovák törvény alkotmányellenes, mivel a szlovák alkotmány 5. cikkelye szerint szlovák állampolgárságától akarata ellenére senki nem fosztható meg. Mivel arról önkéntesen nem mondanak le, a jelenlegi szlovák szabályozás megfosztja őket tőle, ami viszont alkotmányellenes. Érveik között szerepel továbbá, hogy annak ellenére, hogy egy másik állam állampolgárságával rendelkeznek, nem kívánják elhagyni szülőföldjüket, sem „külföldiként” élni ott. (Az erre vonatkozó információkat több forrásból meritettük, lásd a tanulmány végén található összesített irodalmat.)

ját helyzetüket, hogy a felszólítás mellé csatoltak egy nyilatkozatot, melynek kitöltésével az adott személy önként lemond szlovák állampolgárságáról. Az illetékhöz kapó szlovákiai magyarok közül egyikük sem töltötte ki és írta alá ezt a nyilatkozatot, mivel ezzel önkéntesen mondtak volna le a szlovák állampolgárságról, ez azonban egyiküknek sem áll szándékában – a hivatalos szervek részéről tehát ez a próbálkozás nem hozta meg a várt eredményt. Az állampolgárság megszerzése és a hivatali felszólítások után a belügyminisztérium is értesítette az érintett személyeket arról, hogy mivel egy másik állam állampolgárságával rendelkeznek, nevük ennek megszerzésétől kezdve nem szerepel a Szlovák Köztársaság állampolgársági „listáján”, vagyis szlovák állampolgársági kötelékük megszűnt.²⁶

A többszöri felszólítás és bírságolás után az érintettek a lakhelyük szerinti körzeti hivatalhoz fordultak panasszal, amelynek során kifejtették egyet nem értésüket a hivatalok eljárásával velük szemben, és hogy a szlovák törvény alkotmányellenessége miatt továbbra sem mondanak le szlovák állampolgárságukról. Felrótták többek között azt is, hogy a hatóságok nem értesítették őket arról, mely szervhez fordulhatnak jogorvoslatért. A hivatal a hatvannapos határidőt betartva a válaszevélben kifejtette, hogy ők csak a hatályban lévő szlovák törvény szerint jártak el minden esetben, melyről nekik nem hatáskörük megállapítani, hogy alkotmányellenes-e vagy sem. Arra a kérdésre, hogy miért nem kapott mindenki hivatalos értesítést arról, hogy elveszítette szlovák állampolgárságát, a hivatal azt a választ adta, hogy mivel a törvény értelmében egy másik állam állampolgárságának megszerzésével elveszítik a szlovákot, az automatizmus miatt a hivataloknak nem kötelességük erről értesíteni a személyeket. (Ennek ellenére többen kaptak a belügyminisztériumtól erről szóló értesítést.) A hivatal tehát minden felvetést elutasított, a szlovák jogorvoslati lehetőségek pedig ezzel az érintettek számára kimerültek.

A magyar állampolgársággal is rendelkező, és ennek ügyét nyíltan is vállaló szlovákiai magyarok ezek után a nemzetközi fórumok elé vitték az ügyet, melyben a magyarországi Emberi Méltóság Tanácsa volt a segítségükre. Elsőként a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságához fordultak, a későbbiek során pedig az alapjogi charta alapján (mely szerint bármely uniós polgár petíciós eljárást kezdeményezhet bármely uniós tagállammal szemben) petíciót nyújtottak be az Európai Parlament elnökéhez,

26 A belügyminisztériumi értesítés szerint az állampolgárság elvesztése miatt megszűnt bejelentett lakhelyük is, mivel kikerültek a szlovák nyilvántartásból. (Az erre vonatkozó információkat több forrásból merítettük, lásd a tanulmány végén található összesített irodalmat.)

melyben részletesen leírták azokat az eseteket, amelyek során a szlovák állam megsértette azok jogait, akik felvették a magyar állampolgárságot.²⁷ Az Emberi Méltóság Tanácsa szerint ugyanis a szlovák „ellentörvény” több pontban is sérti az Európai Emberi Jogi Egyezményt, ami miatt szükséges a törvény eltörlése.²⁸ A kialakult jogi vákuumot, amibe az érintettek azután kerültek, hogy felvették egy másik állam állampolgárságát, mindenképp meg kell szüntetni. A kérdésben érintettek szerint az EJEB-nek címzett beadvány tulajdonképpen „hadüzenet is az asszimiláció ellen”, mivel szerintük a szlovák kormány célja nem más ezzel a törvénnyel, mint felgyorsítani a magyarok fogyását Szlovákiában. A petíció által azt kéri az EP-től, hogy folytassanak le kötelezettségszegési eljárást Szlovákia ellen, mondják ki a jogsértés tényét, és amennyiben Szlovákia még ezek után sem változtat a törvényen, bírságolják meg az országot. Az Emberi Méltóság Tanácsának elnöke szerint ugyanis az utóbbi időben a szlovákiai magyarok által elszenvedett „jogtiprás”, joghátrányok, „hatósági zaklatások”, „lelki sérelmek” az unió jogát is sértik. A petícióban a jogbiztonság, a jogegyenlőség és az arányosság elvének a sérülésére is hivatkoznak, az EMT elnöke pedig azzal is próbálta befolyásolni a Petíciós Bizottság tagjait, hogy összefoglalása szerint bár bűncselekmény elkövetésére nem került sor, a károsultak azért kerültek hátrányos helyzetbe, mert megvallották, hogy magyarok. A betérjesztett petíciót a petíciós bizottság befogadta ugyan, ám azt csak zárt ülésen tárgyalták.²⁹

Az Emberi Jogok Európai Bírósága még a brüsszeli döntést megelőzően válaszolt, melyben elutasította a szlovák állampolgárságuktól megfosztott két szlovákiai magyar panaszát. A bíróság döntése szerint, mivel a panasztevők tudták, hogy elvesztik szlovák állampolgárságukat, ha felveszik más állam állampolgárságát, nincs jogsértés abban, hogy ez meg is történt, mivel a szlovák törvény így rendelkezik, vagyis a szlovák állam nem önkényesen, hanem a törvény értelmében vette el tőlük állampolgárságukat. Vagyis jogsértésre nem került sor, a szlovák állam a hatályos törvény szerint járt el.³⁰

27 Petition 1298/2012 by Lomnici Zoltan (Hungarian), on Slovak citizenship law.

28 Érvelésük szerint a szlovák törvény az érintettek hátrányos megkülönböztetése által sérti az egyezmény 14. cikkét, illetve a 12. kiegészítő jegyzőkönyvben meghatározott diszkrimináció tilalmát is. Továbbá nem biztosított a hatékony jogorvoslat az állampolgárságukat elvesztők számára, és szerintük az egyezményben megjelölt tulajdonhoz való jog is sérül.

29 Committee of Petition, PETI_PV(2013)0527, Draft Agenda.

30 European Court of Human Rights: Applications nos. 14927/12 and 30415/12 István FEHÉR against Slovakia and Erzsébet DOLNÍK against Slovakia.

A szlovák külügy üdvözölte a strasbourgi döntést, mely szerintük precedens értékű, és bizonyítja, hogy ezt a kérdést nem lehet összekötni az emberi jogok megsértésével.³¹

Az EJEB által meghozott döntés azonban korántsem azt jelenti, hogy a szlovák állampolgársági törvény módosítása elfogadható, mivel azt nem is vizsgálhatta a bíróság. Strasbourgban az került megállapításra, hogy a lépés összhangban volt a hatályos törvénnyel, érdemi döntés tehát a szlovák állampolgárságukat elvesztő szlovákiai magyarok ügyében nem született. Strasbourgban akkor foglalkozhatnának az állampolgárság elvesztésének tényével, ha az önkényesen történt volna meg. A döntés kimondta tehát: (a panaszosok) *„úgy döntöttek a magyar állampolgárság megszerzése mellett, hogy tudatában voltak a szlovák jog értelmében előálló következményeknek. (...) Így az alkalmazandó jogszabályok szempontjából nem önkényesen tagadták meg tőlük a szlovák állampolgárságot.”*³²

Az Európai Parlament Petíciós Bizottsága arra a döntésre jutott, amíg a Szlovák Alkotmánybíróság nem hoz állásfoglalást az ügyben, napirenden tartja a kérdést. Mindezek ellenére a bizottság koordinátorai október közepén azt a döntés hozták, hogy végleg leveszik az ügyet a bizottság programjáról, mivel a bizottságban többségi döntés született erről. A döntést megkérdőjelezték a magyar EP képviselők és az Emberi Méltóság Tanácsa is, ám a bizottság tagjai szerint több érv szólt a napirendről történő levétel, mint az ott tartás mellett. Lomnici Zoltán és az EMT azonban nem fogadták el a döntést, és pert indítottak az Európai Parlament ellen, indoklása szerint azért, hogy amíg a szlovák alkotmánybíróság nem dönt az állampolgársági törvény kapcsán, addig Szlovákia „ne érezhesse úgy, hogy megszűnt

31 Vyhlásenie MZVaEZ SR k rozhodnutiu Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúceho sa štátneho občianstva SR: „Ministerstvo vyjadruje presvedčenie, že predmetné rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré predstavuje významný precedens, je nespochybniteľným a dostatočne jasným signálom pre všetkých, ktorí sa problematiku štátneho občianstva usilujú využiť na očierňovanie Slovenska v očiach domácej aj zahraničnej verejnosti.” (A Szlovák Külügyminisztérium állásfoglalása: „A minisztérium kifejezi meggyőződését, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága által meghozott tárgyilagos döntés, mely kiemelkedő precedenst jelent, kétség nélküli és világos jelzés mindazok számára, akik az állampolgárság problematikáját Szlovákia hazai és nemzetközi közvélemény előtti befektetésére kívánják felhasználni.”)

32 ECHR nos. 14927/12 and 30415/12: „...they opted for Hungarian citizenship of their own free will at a time when the relevant provisions of the Slovak Citizenship Act 1993 were in force. (...) Thus they were not denied Slovak citizenship arbitrarily in view of the applicable legal provisions.”

a nemzetközi figyelem a jogtipró állampolgársági törvény miatt”.³³ A szlovák alkotmánybíróság őszre ígérte, hogy megfogalmazza álláspontját arról, hogy valóban alkotmányellenes-e a szlovák állampolgársági törvény. Az alkotmánybírósághoz elküldött beadványt a Hid-Most párt kezdeményezésére több szlovák parlamenti képviselő is aláírta,³⁴ ám a legfőbb talláros testületnek három év alatt sem sikerült döntést hoznia, és a strasbourgi, valamint a brüsszeli döntést követően nagy valószínűséggel az idén már nem is fog erre sor kerülni.

Következtetések

A kettős állampolgárság kérdése, a szlovák törvénymódosítás nemcsak a szlovákiai magyar, hanem a szlovák társadalomban is vita tárgyát képezte, a kialakult helyzet és a benne szereplő személyek megítélése szlovák és magyar részről is vegyes. A magyar állampolgárságukat nyíltan vállaló, szlovák állampolgárságukhoz ragaszkodó személyek története nemcsak a szlovák törvény ellentmondásait, a hivatalok következetlenségét mutatja meg, hanem a miattuk vagy róluk kialakuló diskurzus jelzi a szlovákiai magyar közösségekben jelen lévő törésvonalakat is. Más megközelítésből az is árulkodó, hogy a többségi társadalom azon tagjai, akik szintén felvették más állam állampolgárságát, nem vállalják fel ilyen nyíltan ügyüket, illetve egyelőre közülük senki nem ragaszkodott a szlovák állampolgárságához annyira, mint ez a nyolc szlovákiai magyar. A kérdés csak a választások időszakában érte el a szlovák társadalom ingerküszöbét (viszont akkor elég intenzív diskurzus alakult ki róla), ezt az érdeklődést azonban nem sikerült fenntartani. Holott a szlovák állampolgárságukhoz ragaszkodó néhány szlovákiai magyarnak többek között ez is a céljai között szerepelt.

A szlovák törvénymódosítás után tartott komáromi nagygyűlésen 2011-ben még többezren vettek részt, ám a két évvel később megrendezett kassai tüntetésen már csak tizedannyian. Bár az első, komáromi összejevetelen még több szlovák közéleti szereplő, politológus megjelent, az utolsó megmozduláson ez már nem így volt. Bár a kérdés folyamatosan napirenden

33 Az Emberi Méltóság Tanácsa pert indít az Európai Parlament ellen. http://emberimeltosagtanacs.hu/index.php?page=hirek&hir_lang=1&hir_akthely=190&hir_rovatid=576&hir_hirid=70915 [letöltve 2014. február. 9-én].

34 A Hid-Most párt által még 2011 szeptemberében elkészített beadvány, melyet az ellenzéki pártok közül szinte az egész SaS frakció, az OKS és az SDKÚ képviselői írtak alá, összesen 44-en. A beadvány szerint az állampolgársági törvény alkotmányellenes és diszkriminatív, ezért kéri annak megvizsgálását.

van, a szlovákiai társadalom – nemcsak a szlovák, a magyar is – elveszítette érdeklődését a téma iránt. Azok az állampolgárok, akik közben felvették a magyar állampolgárságot, titokban tartják azt, az utóbbi időben senki nem vállalja fel nyíltan, hogy a szlovák állampolgársága mellett a magyar állampolgárságot is sikerült megszereznie. Ennek valószínűleg köze van ahhoz is, hogy a szlovák hatóságok a törvény értelmében „kitörölték” ezeket a személyeket a szlovák állampolgárok listájáról, melynek értelmében nem szavazhattak, megszűnt az egészségügyi biztosításuk, és felszólították őket okmányaik leadására.

A probléma megoldását hiába várták a strasbourgi bíróságtól, hiszen annak nem hatásköre a törvény felülvizsgálata, így tulajdonképpen azzal, hogy a kérdést az EJEB elé vitték, öngólt rúgtak a szlovák politikai vezetőknek, akik az ott született döntést egyértelmű szlovák sikernek könyvelték el. A szlovákiai magyar politika és maga a társadalom is megosztott az egyszerűsített honosítás kérdésével kapcsolatban, az itt élő magyarokat az állampolgárságukat felvállalók ügyének sem sikerült összekovácsolnia, nem lett a kérdésből „magyar ügy”. A Híd-Most részéről az aktív hozzájárulás abban merült ki, hogy sikerült az alkotmánybíróság elé vinni az ügyet, az állampolgárságtól megfosztottak ügyében azonban viszonylag passzív maradt (viszont nem is gátolták azt), a tüntetéseken visszafogottan jelentek meg. Ezzel szemben a parlamenten kívül politizáló MKP aktívan támogatta ezekben a személyeknek az ügyét, és a tüntetéseken is aktivizálta magát. Ez az elkülönülés azonban annak is betudható, hogy maguk az ügyben érintettek sem határolódtak el politikailag, és sokszor volt érezhető nyilatkozataikon és megnyilvánulásaikon, hogy mely párt segítségét és közreműködését preferálják. Hallhatóak olyan kritikák is, melyek szerint az állampolgárságukat vállaló személyek ügye „átgondolatlan kuruckodás”, magyarkodás, mely csak negatívan befolyásolja az ügy kimenetelét.

Az egyszerűsített honosítás és a magyar állampolgársághoz való viszony a szlovákiai magyar társadalmon belül régi és új törésvonalakat jelenít meg, ami miatt a kérdéshez való viszonyulást érdemes tágabb összefüggéseiben is vizsgálni (pl. „szlovmagy” identitás kialakítása). Az állampolgárságukat vállalók esete azonban mutatja, hogy addig, amíg a szlovák parlament önmaga nem jut más belátásra, a kettős állampolgárság visszaállítása nem lehetséges. Ebben azonban a magyar kormánynak is van felelőssége, nem is akármilyen. Jelenleg csak tippelni lehet, hány szlovákiai magyar „rejtegeti” magyar állampolgárságát, és azzal kapcsolatban is csak jóslatokba bocsátkozhatunk, hogyha nem ilyen lenne a szlovák törvény, akkor Szlovákiából vajon hányan vennék fel a magyar állampolgárságot. Egy komplex kérdésről

van tehát szó, az itt bemutatott példák pedig csak megerősítik ezt. Egy azonban biztos, Szlovákia eddigi történelme során és a jövőben is nehezen találunk arra példát, hogy valakik ilyen elszántsággal ragaszkodnának szlovák állampolgárságukhoz, az pedig a sors különleges fintora, hogy mind-egyikük magyarnak vallja magát.

Irodalom

460/1992 – Ústava Slovenskej republiky (A Szlovák Köztársaság Alkotmánya). http://www.nrsr.sk/web/Static/sk-SK/NRSR/Doc/zd_ustava_2012.pdf.

40/1993 Z. z. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky o štátnom občianstve Slovenskej republiky. (40/1993 – A Szlovák Nemzeti Tanács törvénye a Szlovák Köztársaság állampolgárságáról.) Forrás: www.zbiekra.sk.

344/2007 Z. z. Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. (344/2007 – Törvény, mellyel módosul és kiegészül a Szlovák Nemzeti Tanács 40/1993-as számú, a Szlovák Köztársaság állampolgárságáról szóló törvény.) Forrás: www.zbierka.sk.

250/2010 Z.z. Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov. (250/2010 – Törvény, mellyel módosul és kiegészül a Szlovák Nemzeti Tanács 40/1993-as számú, a Szlovák Köztársaság állampolgárságáról szóló törvény.) Forrás: www.zbierka.sk.

Brochmann, Grete: Country report: Norway. Eudo Citizenship Observatory, Robert Schuman Centre for Advanced Studies, Badia Fiesolana, 2013. <http://eudo-citizenship.eu/admin/?p=file&appl=countryProfiles&f=2013-21-Norway.pdf>.

Committee of Petition: PETI_PV(2013)0527, Draft Agenda. European Parliament. Forrás: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=%2F%2FEP%2F%2FNONGML%2BCOMPARL%2BPE-513.169%2B01%2BDOC%2BPDF%2BV0%2F%2FEN>.

Consolidated Act on Danish Nationality. Consolidation Act No. 422 of 7 June 2004. http://eudo-citizenship.eu/admin/?p=file&appl=currentCitizenshipLaws&f=DEN%20Law%20422%202004_ENGLISH.pdf

Ersbøll, Eva: Country report: Denmark. Eudo Citizenship Observatory, Robert Schuman Centre for Advanced Studies, Badia Fiesolana, 2013. <http://eudo-citizenship.eu/admin/?p=file&appl=countryProfiles&f=2013-25-Denmark.pdf>.

European Court of Human Rights: Applications nos. 14927/12 and 30415/12 István FEHÉR against Slovakia and Erzsébet DOLNÍK against Slovakia. [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-121167#\[„item id”:\[„001-121167”\]\]](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-121167#[„item id”:[„001-121167”]]).

Ganczer Mónika: A határon túli magyarok kettős állampolgárságának nemzeti jogi és belső jogi aspektusai: a kollektív elvesztéstől a kollektív megszerzésig. *Kül-Világ*, 8. évf., 2011. 1-2. sz., 74-79.

De Groot, Gerard-René - Vink, Martin P.: Loss of Citizenship. Trends and Regulations in Europe. *EUDO Citizenship Observatory*, European University Institute - Robert Schuman Centre for Advanced Studies, Badia Fiesolana, 2010, http://eudo-citizenship.eu/docs/loss_paper_updated_14102010.pdf

Kusá, Dagmar: The Slovak Question and the Slovak Answer: Citizenship during the Quest for National Self-determination and after. In Bauböck, Rainer - Rechinig, Bernhard - Sievers, Wiebke (Eds): *Citizenship Policies in New Europe*. Amsterdam University Press, Amsterdam, 275-305.

Kusá, Dagmar: Country report: Slovakia. *EUDO Citizenship Observatory*, European University Institute - Robert Schuman Centre for Advanced Studies, Badia Fiesolana, 2013.

Petition 1298/2012 by Lomnici Zoltan (Hungarian), on Slovak citizenship law.

Predpis č. 70/1997 Z. z. Zákon o zahraničných Slovákoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (70/1997 - A külföldi szlovákokról szóló törvény, valamint további törvények módosítása és kiegészítése). Forrás: www.zbierka.sk.

Predpis č. 474/2005 Z. z. Zákon o Slovákoch žijúcich v zahraničí a o zmene a doplnení niektorých zákonov (474/2005 - A külföldön élő szlovákokról szóló törvény, valamint további törvények módosítása és kiegészítése). Forrás: www.zbierka.sk.

Predpis č. 165/1968 Zb. Zákon o zásadách nadobúdania a straty štátneho občianstva (165/1968 - Törvény az állampolgárság megszerzésének és elvesztésének elveiről). Forrás: www.zbierka.sk.

Predpis č. 206/1968 Zb. Zákon Slovenskej národnej rady o nadobúdaní a strate štátneho občianstva Slovenskej socialistickej republiky (206/1968 - A Szlovák Nemzeti Tanács törvénye a Szlovák Szocialista Köztársaság állampolgárságának megszerzéséről és elvesztéséről.) Forrás: www.zbiekra.sk.

Predpis č. 39/1969 Zb. Zákon Českej národnej rady o nadobúdaní a strate štátneho občianstva Českej socialistickej republiky (39/1969 - A Cseh Nemzeti Tanács törvénye a Cseh Szocialista Köztársaság állampolgárságának megszerzéséről és elvesztéséről). Forrás: www.zbierka.sk.

Uznesenie Národnej rady Slovenskej republiky z 25. Mája 2010k návrhu novelizácie zákona o štátnom občianstve, o ktorom rokuje Národné zhromaždenie

Madarskej republiky. (A Szlovák Nemzeti Tanács 2010. május 25-i határozata a Magyar Országgyűlés által tárgyalt állampolgársági törvény módosításáról) Rokovanie vlády Slovenskej republiky. <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/GetUznesenia/?idRokovanie=527>

Sedivy, Miroslav: Zanedbáva SR zahraničných Slovákov? Slováci vo svete. 2006. <http://www.svet.czsk.net/publicistika.html>.

Skalsky, Vladimír: Slováci v zahraničí a slová, slová, slová... Slováci vo svete. 2003. <http://www.svet.czsk.net/clanky/publicistika/slova.html>.

Stefanko, Ondrej: Slovenská Republika a zahranični (dolnozemski) Slováci. 2006. <http://www.svet.czsk.net/clanky/publicistika/dolnozemskislovaci.html>.

The Act on Norwegian Nationality (the Norwegian Nationality Act). <http://www.ub.uio.no/ujur/ulovdata/lov-20050610-051-eng.pdf>

Vyhlasenie MZVaEZ SR k rozhodnutiu Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúceho sa štátneho občianstva SR (A Szlovák Külügyminisztérium állásfoglalása). [http://www.mzv.sk/servlet/content?MT=/App/WCM/main.nsf/vw_ByID/ministerstvo&NCH=Y&OpenDocument=Y&LANG=SK&TG=BlankMaster&URL=/App/WCM/Aktualit.nsf/\(vw_ByID\)/ID_7BE1E2CEF6AAB7F8C1257B820021EE46](http://www.mzv.sk/servlet/content?MT=/App/WCM/main.nsf/vw_ByID/ministerstvo&NCH=Y&OpenDocument=Y&LANG=SK&TG=BlankMaster&URL=/App/WCM/Aktualit.nsf/(vw_ByID)/ID_7BE1E2CEF6AAB7F8C1257B820021EE46)

Waldrauch, Harald: Loss of Nationality. In Bauböck, Rainer - Ersbrill, Eva - Groenendijk, Kees - Waldrauch, Harald (Eds): Acquisition and loss of nationality. Amsterdam University Press, Amsterdam, 2006, 2-33.

Sajtóforrások

A belügyminisztérium szerint Gubík már nem szlovák állampolgár 2011. 08. 30. <http://www.bumm.sk/59255/a-belugyminiszterium-szerint-gubik-mar-nem-szlovak-allampolgar.html>

A kettős állampolgárság intézményét szorgalmazó munkacsoport alakult 2012. 07. 11. <http://www.bumm.sk/70813/a-kettos-allampolgarsag-intezmenyet-szorgalmazomunkacsoport-alakul.html>

A magyar állam kiáll Gubík és a határon túli magyarok mellett 2011. 08. 05. <http://www.bumm.sk/58417/a-magyar-allam-kiall-gubik-es-a-hataron-tuli-magyarok-mellett.html>

Állampolgárság: Hogyan reagál a kormánykoalíció? 2011. 08. 02. <http://www.hirek.sk/belfold/20110802122041/Allampolgarsag-Hogyan-reagal-a-kormanykoalicio.html>

Átadták a kettős állampolgárságért indított aláírásgyűjtés íveit 2012. 07. 06. <http://www.bumm.sk/70658/atadtak-a-kettos-allampolgarsagert-indított-alairasgyujtes-iveit.html>

Az Alkotmánybíróság előtt az állampolgársági törvény 2011. 09. 21. <http://www.bumm.sk/60041/az-alkotmanybirosag-elott-az-allampolgarsagi-torveny.html>

Az Emberi Méltóság Tanácsa elítéli a szlovák rendőrség zaklatását. 2012. 03. 27. <http://www.bumm.sk/66838/az-emberi-meltosag-tanacs-a-eliteli-a-szlovak-rendorseg-zaklatasat.html>

Az Emberi Méltóság Tanácsa pert indít az Európai Parlament ellen. http://emberimeltosagtanacs.hu/index.php?page=hirek&hir_lang=1&hir_akthely=190&hir_rovatiid=576&hir_hirid=70915

Az EP az állampolgárságuktól megfosztottak ügyét vizsgálja 2013. 01. 23. <http://www.bumm.sk/77917/az-ep-az-allampolgarsaguktol-megfosztottak-ugyet-vizsgalja.html>

Az MKP kiáll Gubík László mellett 2011. 12. 06. <http://www.bumm.sk/62788/az-mkp-kiall-gubik-laszlo-mellett.html>

Az SNS kifogást emelt a kettős állampolgársági indítvány kapcsán 2013. 02. 04. <http://www.bumm.sk/78347/az-sns-kifogast-emelt-a-kettos-allampolgarsagi-inditvany-kapcsan.html>

Berényi: a Híd jogilag megoldani nem tudja, csak kezeli a problémát 2011. 08. 02. <http://www.bumm.sk/58307/berenyi-a-hid-jogilag-megoldani-nem-tudja-csak-kezeli-a-problemat.html>

Berényi a szlovák „vírussal” ijesztgetett Tusványoson is 2013. 07. 26. <http://www.bumm.sk/84958/berenyi-a-szlovagy-virussal-ijesztgetett-tusvanyoson-is.html>

Bugar dá obcianstvo na Ústavny súd. (Bugár Alkotmánybíróságra adja az állampolgárságot.) 2011. 08. 08. <http://www.sme.sk/c/6008149/bugar-da-obcianstvo-na-ustavny-sud.html>

Csáky Pál: Káosz- vagy felelősség. <http://www.felvidek.ma/nezopont/publicisztika/29768-csaky-pal-kaosz-vagy-felelosseg>

Dacolnak a hatóságokkal a lévai magyarok. 2012. 12. 19. <http://www.hirek.sk/belfold/20121219121126/Dacolnak-a-hatosaggal-a-levai-magyarok.html>

Doklady má vrátit aj Levican Ladislav Gubík (A lévai Gubík Lászlónak is vissza kell adnia iratait) 2011. 12. 23. <http://levice.sme.sk/c/6189035/doklady-ma-vratit-aj-levican-ladislav-gubik.html>

Dolník Erzsébet is felszólítást kapott okmányai leadására 2011. 12. 06. <http://www.bumm.sk/62794/dolnik-erzsebet-is-felszolitast-kapott-okmianyai-leadasara.html>

Dvojaké obcianstvo núti krajanov klamat. (A kettős állampolgárság csalásra készíti a honfitársakat.) 2010. 08. 20. <http://www.sme.sk/c/5513441/dvojake-obcianstvo-nuti-krajanov-klamat.html>

Egyszerre léptek a hivatalok, hallgat a szlovák sajtó 2011. 12. 10. <http://www.bumm.sk/62934/egyszerre-leptek-a-hivatalok-hallgat-a-szlovak-sajto.html>

Elutasították Gubíkék panaszát 2012. 05. 03. <http://www.bumm.sk/68251/elutasitottak-gubikek-panaszat.html>

Europarlament nás za obcianstvo nechce vysetrovat, Madari ho zazalujú. (Az Európai Parlament állampolgárság miatt nem akar minket kivizsgálni. A magya-

rok perelnek.) 2013. 10. 28. <http://www.sme.sk/c/6985793/euoparlament-nas-za-obcianstvo-nechce-vysetrovat-madari-ho-zazaluju.html>

Gubík továbbra sem adja le személyi iratait 2012. 01. 04. <http://www.bumm.sk/63798/gubik-tovabbra-sem-adja-le-szemelyi-iratait.html>

Gyors döntést kér az Európai Bizottságtól az MKP és az EMT 2013. 03. 25. <http://www.bumm.sk/80284/gyors-dontest-ker-az-europai-bizottsagtol-az-mkp-es-az-emt.html>

Hadüzenet az asszimiláció ellen 2012. 05. 09. <http://www.hirek.sk/kulfold/20120509231658/Haduzenet-az-asszimilacio-ellen.html>

Három éve rágódnak az állampolgársági törvényen 2013. 06. 09. <http://www.bumm.sk/83215/harom-eve-ragodnak-az-allampolgarsagi-torvenyen.html>

Ismét beidéztek a magyar állampolgárságukat felvállalókat 2012. 12. 18. <http://www.bumm.sk/76652/ismet-beideztek-a-magyar-allampolgarsagukat-felvallalokat.html>

Kitésekelték az EP bizottságának üléséről a felvidékieket 2013. 05. 27. <http://www.bumm.sk/82762/kitessekelték-az-ep-bizottsaganak-uleserol-a-felvidekieket.html>

Koľko Slovákov žije v zahraničí? (Hány szlovák él külföldön?) 2013. 04. 03. <http://www.slovenskeslovo.sk/kolko-slovakov-zije-v-zahranici/>

Komáromi tanár az állampolgársági törvény újabb áldozata 2012. 01. 03. <http://www.bumm.sk/63730/komaromi-tanar-az-allampolgarsagi-torveny-ujabb-aldozata.html>

Lezárta az EP a kettős állampolgársági beadványt 2013. 10. 17. <http://www.bumm.sk/87995/lezarta-az-ep-a-kettos-allampolgarsagi-beadvanyt.html>

Lomnici: Biztosan napirenden marad a kettős állampolgárság-petíció 2013. 10. 11. <http://www.bumm.sk/87779/lomnici-biztosan-napirenden-marad-a-kettos-allampolgarsag-peticio.html>

Lomnici: Szlovákia kettős játékot folytat. 2012. 12. 20. <http://www.hirek.sk/kulfold/20121220111611/Lomnici-Szlovakia-kettos-jatekot-folytat.html>

Lomnici lesújtónak tartja az EP petíciós bizottságának döntését. 2013. 10. 17. <http://www.hirek.sk/belfold/20131017163522/Lomnici-lesujtonak-tartja-az-EP-peticios-bizottsaganak-donteset.html>

Lomnici pert fontolgat az EP ellen. 2013. 10. 21. <http://www.hirek.sk/kulfold/20131021083701/Lomnici-pert-fontolgat-az-EP-ellen.html>

Lomniciek petícióját próbálja „megtörpedőzni” a szlovák állam. 2013. 02. 04. <http://www.hirek.sk/belfold/20130204183511/Lomniciek-peticiojat-probalja-megtoredozni-a-szlovak-allam.html>

Madarsky politik stratil obcianstvo (Magyar politikus veszítette el állampolgárságát.) 2011. 08. 28. <http://www.sme.sk/c/6028963/madarsky-politik-stratil-obcianstvo.html>

Matovic: egyesek megérdemelten veszítették el állampolgárságukat. 2013. 05. 30. <http://www.bumm.sk/82875/matovic-egyesek-megerdemelten-veszitettek-el-allampolgarsagukat.html>

Meg akarják szüntetni Gubík egészségbiztosítását 2012. 05. 19. <http://www.bumm.sk/68855/meg-akarjak-szuntetni-gubik-egeszsegbiztositasat.html>

Megbírságotlák Gubík Lászlót, mert nem adta le szlovák igazolványát 2012. 10. 26. <http://www.bumm.sk/74699/megbirsagoltak-gubik-laszlot-mert-nem-adta-le-szlovak-igazolvanat.html>

Nagygyűlés a kettős állampolgárságért Komáromban 2011. 09. 01. <http://www.bumm.sk/59335/nagygyules-a-kettos-allampolgarsagert-komaromban.html>

NR SR: Osvedčenia zahraničných Slovákov chcú najmä Srbi a Ukrajinci. (SZNT: Külföldi szlovák státusát leginkább a szerbek és ukránok igénylik). 2011.10.09. <http://www.aktuality.sk/clanok/194936/nr-sr-osvedceniya-zahranicnych-slovakov-chcu-najma-srbi-a-ukrajinci/>

Nyíltan felvállalta magyar állampolgárságát 2011. 07. 29. <http://www.bumm.sk/58209/nyiltan-felvallalta-magyar-allampolgarsagat.html>

Összegyűjtötte az aláírásokat a Hid az állampolgárság ügyében 2011. 09. 09. <http://www.bumm.sk/59604/osszegyujtotta-az-alairasokat-a-hid-az-allampolgarsag-ugyeben.html>

Ősszel születhet alkotmánybíróági döntés az állampolgárságról 2013. 09. 05. <http://www.bumm.sk/86386/osszel-szulethet-alkotmanybirosagi-dontes-az-allampolgarsagrol.html>

Pénzbüntetést kaphat Gubík, ha nem adja le szlovák okmányát 2011. 12. 06. <http://www.bumm.sk/62784/penzbunetetest-kaphat-gubik-ha-nem-adja-le-szlovak-okmanyat.html>

Per indulhat a felvidéki jogfosztottak érdekében. 2013. 11. 04. <http://www.hirek.sk/kulfold/20131104145619/Per-indulhat-a-felvideki-jogfosztottak-erdekeben.html>

Petícióval fordulnak az EP-hez a szlovákiai jogsérelmek miatt 2012. 09. 20. <http://www.bumm.sk/73355/peticioval-fordulnak-az-ep-hez-a-szlovakiai-jogserelemek-miatt.html>

Predseda levicekej SMK spoluorganizuje petíciu (A lévai MKP elnöke részt vesz a petíció létrehozásában) 2011. 09. 16. <http://levice.sme.sk/c/6052140/predseda-levicekej-smk-spoluorganizuje-peticiu.html>

Strasbourg elutasította Fehér István és Dolník Erzsébet panaszát. 2013. 06. 06. <http://www.bumm.sk/83117/strasbourg-elutasitotta-feher-istvan-es-dolnik-erzsebet-panaszat.html>

Szlovákiát rákényszeríthetik a jogsértések megszüntetésére. 2013. 05. 16. <http://www.hirek.sk/belfold/20130516170458/Szlovakiat-rakenyszerithetik-a-jogsertesek-megszuntetesere.html>

Tökés: a felvidéki magyarokat megfélemlítik. 2012. 09. 20. <http://www.hirek.sk/kulfold/20120920141123/Tokes-a-felvideki-magyarokat-megfelemlitik.html>

Tüntetés az állampolgársági törvény módosításáért 2013. 09. 01. <http://www.bumm.sk/86203/tuntetes-az-allampolgarsagi-torveny-modositasaert.html>

Újabb idézést kaptak a magyar állampolgárságukat vállalók 2012. 10. 11. <http://www.bumm.sk/74114/ujabb-idezest-kaptak-a-magyar-allampolgarsagukat-vallalok.html>

Újabb vitát gerjesztett a petíciós bizottság döntése. 2013. 10. 19. <http://www.hirek.sk/kulfold/20131019095105/Ujabb-vitat-gerjeszt-a-peticios-bizottsag-dontese.html>

Váratlanul újra az EP bizottsága előtt az állampolgársági ügy 2013. 10. 11. <http://www.bumm.sk/87755/varatlanul-ujra-az-ep-bizottsaga-elott-az-allampolgarsag-ugy.html>

Velvyslanec Weiss: Boldoghy stratil obcianstvo v zmysle zákona. (Weiss nagykövet: Boldoghy a törvény értelmében veszítette el állampolgárságát.) 2011. 11. 23. <http://www.sme.sk/c/6152341/velvyslanec-weiss-boldoghy-stratil-obcianstvo-v-zmysle-zakona.html>

Za tri roky prislo o slovenské obcianstvo 575 ľudí. (Három év alatt 575 személy veszítette le a szlovák állampolgárságát.) 2013. 07. 21. <http://www.sme.sk/c/6875678/za-tri-roky-prislo-o-slovenske-obcianstvo-575-ludi.html>